

RUTH. COSSOS ALS LLIMBS

Ana Laura Aláez

Roger Bernat

Albert Coma Estadella

Álex Francés

Pol Merchan

Juan Luis Moraza

Concha Prada

Verónica Vicente

Guillem Viladot

Del 29 de gener
al 9 d'abril de 2022

VILADOT
1
0
CENTENARI
GUILLEM VILADOT
1922-2022

RUTH. COSSOS ALS LLIMBS

Ana Laura Alàez

Roger Bernat

Albert Coma Estadella

Àlex Francès

Pol Merchan

Juan Luis Moraza

Concha Prada

Verónica Vicente

Guillem Viladot

Lo Pardal, el Centre d'Art la Panera i el Museu d'Art Jaume Morera presenten un projecte expositiu que parteix de la novel·la *Ruth* de Guillem Viladot. Una novel·la escrita l'any 1999 i editada pòstumament l'any 2000 que aborda amb gran lucidesa la transexualitat. El cos, la diferència, l'alteritat i les qüestions de gènere han estat un dels interessos principals de molts artistes i en aquesta exposició es posen en diàleg el contingut de la novel·la i les obres d'artistes de la Col·lecció del Museu d'Art Jaume Morera i del propi Viladot.

Guillem Viladot, el 1997 coincideix amb Ruth a la inauguració de l'exposició «Terres de Ponent» de l'artista Joan Hernández Pijuan a l'Espai Guinovart. Ruth, abans Raül, està immersa en el procés de canvi de gènere. Viladot té 75 anys, però el seu instint plenament contemporani i la seva empatia el fan connectar amb el patiment d'aquell ésser en transició. La novel·la *Ruth* –basada en un individu i una història real–, és fruit d'aquest encontre i pren la forma d'un epistolari en què

la protagonista comparteix la seva intimitat, pensaments, i sobretot l'ardu procés de canvi de sexe; un periple emocional, burocràtic i clínic per assolir la condició desitjada.

La novel·la és, encara avui i més que mai, plenament contemporània i hauria de ser un referent en l'anàlisi de la transexualitat. En aquest projecte volem reivindicar la seva vigència, originalitat i alçada intel·lectual. Viladot s'interroga i qüestiona el model binari sexe/gènere que, tot i els esforços dels col·lectius LGTB (Lesbianes, Gays, Transexuals i Bisexuals) encara estructura els fonaments de les societats occidentals, encara massa ancorades en l'heteronormativitat i el patriarcat.

Viladot arriba a aquest qüestionament a partir de l'encontre real amb Ruth/Raül i també arrel del seu coneixement profund de Freud i Lacan, pensadors que coneixia a nivell intel·lectual (tenia les seves obres a la seva biblioteca) i vivencial, atès que seguia teràpia psicoanalítica. Lacan també està en la base de moltes teories postestructuralistes que sorgeixen en el context universitari americà, una de les filòsofes de referència en els estudis de gènere és Judith Butler. És sorprenent com Viladot, des d'Agramunt, planteja la mateixa tesi que Butler. Dubtem que Viladot conegués els assaigs de Butler, la seva obra més influent, *Gender in trouble. Feminism and the subversion of identity*, es publica en anglès l'any 1990, i no es tradueix al castellà fins al 2007. Tots dos coincideixen en què el sexe biològic de cada individu no determina la seva condició de gènere, sexual i afectiva.

Guillem Viladot
Complex d'Èdip
1998
Fundació Guillem Viladot – Lo Pardal

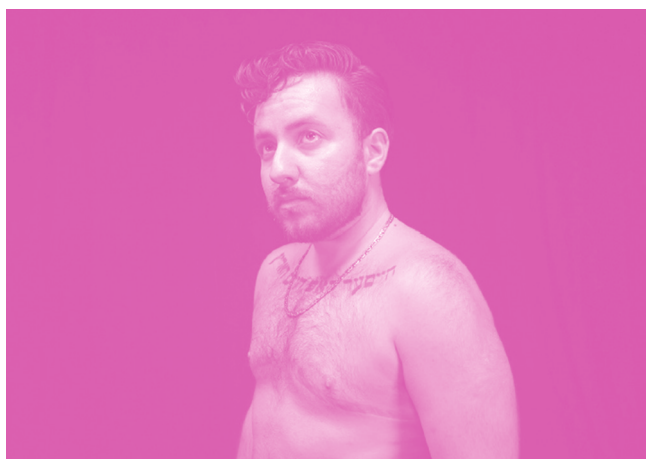
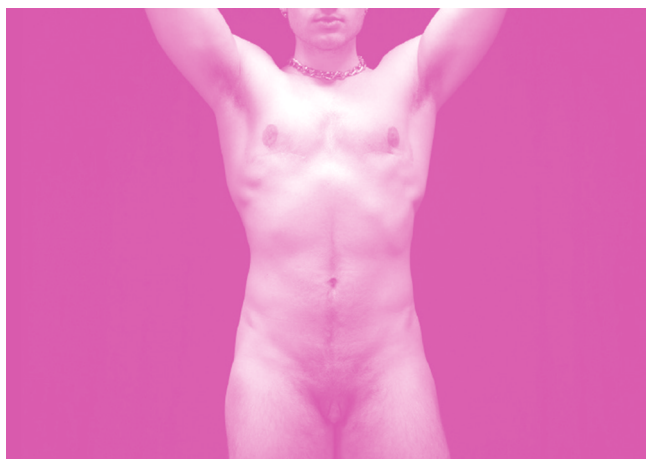
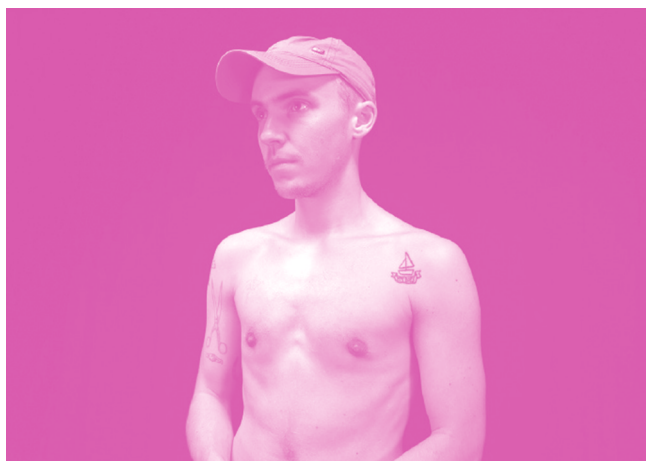
JUDITH BUTLER

«[...] no puede afirmarse que un género únicamente sea producto de un sexo [...] Si por el momento presuponemos la estabilidad del sexo binario, no está claro que la construcción de «hombres» dará como resultado únicamente cuerpos masculinos o que las «mujeres» interpreten sólo cuerpos femeninos. Además, aunque los sexos parezcan ser claramente binarios en su morfología y constitución (lo que tendría de ponerse en duda), no hay ningún motivo para creer que también los géneros seguirán siendo sólo dos. La hipótesis de un sistema binario de géneros sostiene de manera implícita la idea de una relación mimética entre género y sexo, en la cual el género refleja al sexo o, de lo contrario, está limitado por él. Cuando la condición construida del género se teoriza como algo completamente independiente del sexo, el género mismo pasa a ser un artificio ambiguo, con el resultado de que *hombre* y *masculino* pueden significar tanto un cuerpo de mujer como uno de hombre, y *mujer* y *femenino* tanto uno de hombre como uno de mujer.»

Judith Butler

El género en disputa. El feminismo y la subversión de la identidad, 1990

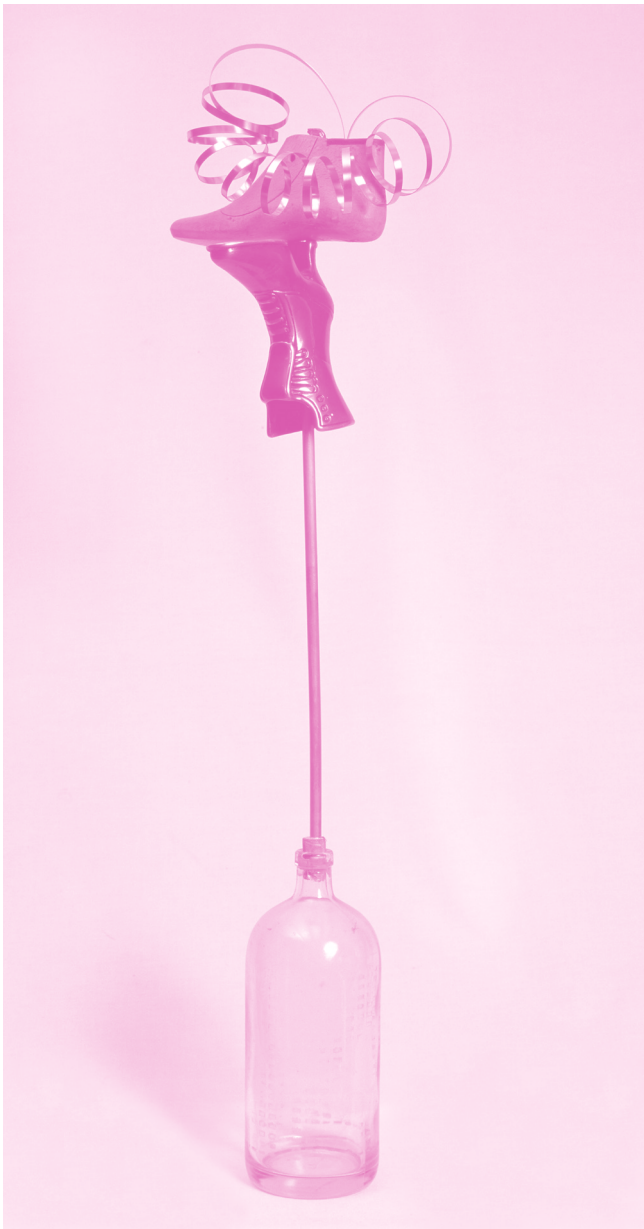
Primera edición en castellán: 2007

Pol Merchan
Pirate Boys
2017
Museu d'Art Jaume Morera

Roger Bernat
Vero
2004
Museu d'Art Jaume Morera

GUILLEM VILADOT

«[...] algun professional de la psiquiatria ha arribat a qualificar-me de neuròtica i fins i tot de psicòtica, sense adonar-se que joestic disposada a deixar de ser allò que no sòc, i que, si això genera conflictes, és per l'antinòmia entre un instint sexual real que no correspon a la genitalitat actual i la socialització que configura la persona com a individu del sexe contrari, fixada només en els genitals. Aquesta és la meva guerra: els meus genitals, els genitals com a referent universal que determina la humanitat en grups de mascles i en grups de femelles per damunt de tota altra consideració. Aquells que no caben en cap dels dos apartats són uns malalts. No! la naturalesa no sempre és tan integrista i sovint crea individus inclassificables: amb sentiment de dona i genitals d'home. Com és el meu cas. Però, de què em serveix un penis si em sento dona?»

Guillem Viladot
Ruth, 2000

Guillem Viladot
Complex d'Electra
1998
Fundació Guillem Viladot – Lo Pardal

Guillem Viladot
Sense títol
1978
Fundació Guillem Viladot – Lo Pardal

El pensament de Judith Butler s'introdueixen a Espanya en àmbits universitaris que estudien les teories *queer* i sobretot en les arts visuals. Entre els anys 80 i 90 del segle XX (a Espanya més als 90 que als 80) els artistes mostren un interès renovat per investigar sobre la sexualitat i el cos en un sentit físic i polític. Només cal recordar l'emblemàtica frase que l'artista americana Barbara Kruger va propagar l'any 1989 a mode de contrapropaganda: *Your body is a battleground* (El teu cos és un camp de batalla).

Els i les artistes d'aquesta exposició tracten des de diferents punts de vista les qüestions de gènere. Des de l'heterosexualitat normativa de l'obra de Coma Estadella, fins als cossos *trans* que protagonitzen el vídeo de Roger Bernat i les fotografies de Pol Merchan. Entre aquests dos extrems hi trobem les escultures i poemes visuals de Viladot d'arrel psicoanalítica, l'homenatge a l'eròtica del tocador (segons Sade) d'Ana Laura Alàez, els cossos sofrents d'Àlex Francés, l'aïllamen i l'ocultació que planteja Verónica Vicente, l'èxtasi post i neobarroc de Juan Luis Moraza i l'al·lusiō metafòrica dels fluids corporals de Concha Prada. Tots ells i elles ens interpel·len i poden contribuir a que ens replantegem si té sentit creure i defensar, encara avui dia, la concepció limitadora i castradora del model binari sexe/gènere.

Antoni Jové i Pau Minguet
Lleida i Agramunt. Gener de 2022

CRÈDITS

Comissariat:

Antoni Jové i Pau Miguët

Organitza:

Fundació Guillem Viladot Lo Pardal
amb la col·laboració del Museu
d'Art Jaume Morera i el Centre d'Art
La Panera

Transport i muntatge:

Madefeinador

Disseny gràfic:

131.gd (Pau Llop i Esteve Padilla)

Lo Pardal. Fundació Guillem Viladot Agramunt

A cura d'Antoni Jové
i Pau Minguet

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Diputació de Lleida

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

LOPARDAL.COM

CONSELL COMARCAL DE L'URGELL

Ajuntament
d'Agramunt

Ajuntament de Lleida

LA
PANERA

Museu d'Art
Jaume Morera

LO PARDAL
FUNDACIÓ
GUILLEM
VILADOT